

Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami /ZVNDN/**(pristojnosti in naloge občine z uvodnimi pojasnili)****K a z a l o:**

1	Pregled pristojnosti in nalog občine po Zakonu o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami /ZVNDN/	2
1.1	Pravna podlaga	2
1.2	Pristojnosti in naloge občinskega sveta po Zakonu o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami /ZVNDN/	2
1.2.1	Akti občinskega sveta po Zakonu o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami /ZVNDN/	3
1.3	Pristojnosti in naloge župana po Zakonu o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami /ZVNDN/	3
1.3.1	Akti župana po Zakonu o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami /ZVNDN/	3
1.4	Pristojnosti in naloge občinske uprave po Zakonu o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami /ZVNDN/	4
1.4.1	Akti občinske uprave po Zakonu o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami /ZVNDN/	4
1.5	Pristojnosti in naloge poveljnika Civilne zaščite po Zakonu o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami /ZVNDN/	4
1.5.1	Akti poveljnika Civilne zaščite po Zakonu o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami /ZVNDN/	5
2	Uvodna pojasnila k pristojnostim in nalogam občine	5
2.1	Splošna načela	5
2.1.1	Načelo javnosti	5
2.1.2	Načelo preventive	5
2.1.3	Načelo postopnosti pri uporabi sil in sredstev	5
2.2	Dolžnosti in pravice državljanov	5
2.2.1	Status javnega uslužbenca na področju zaščite in reševanja	5
2.2.2	Nadomestilo plače pripadniku Civilne zaščite	5
2.2.3	Odgovornost za povzročeno škodo	6
2.3	Pristojnosti	6
2.3.1	Pristojnosti občine	6
2.3.2	Naloge gospodarskih družb, zavodov in drugih organizacij	6
2.4	Programiranje in načrtovanje	6
2.4.1	Programi in načrti lokalnih skupnosti	6
2.4.2	Nosilci načrtovanja	6
2.5	Opazovanje, obveščanje in alarmiranje	7
2.5.1	Uporaba podatkov državne statistike in uradnih evidenc	7
2.5.2	Zbirke podatkov	7
2.5.3	Informiranje	7
2.5.4	Evakuacija	7
2.5.5	Sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev	8
2.5.6	Javna zaklonišča	8
2.6	Osebna in vzajemna zaščita	8
2.7	Sile za zaščito, reševanje in pomoč	8
2.7.1	Enote in službe Civilne zaščite	8
2.8	Mobilizacija in aktiviranje	9
2.8.1	Pomoč	10
2.9	Upravljanje in vodenje	10
2.9.1	Ocenjevanje škode v lokalni skupnosti	10
2.9.2	Pristojnosti župana	10
2.10	Izobraževanje in usposabljanje	10
2.10.1	Usposabljanje za vzajemno in osebno zaščito	10
2.11	Financiranje varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami	10
	Ključne besede	11
	Uporabljene kratice	11
	Viri	11

1 Pregled pristojnosti in nalog občine po Zakonu o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami /ZVNDN/

1.1 Pravna podlaga

tč.	predpisi, ki so podlaga za sprejem predpisa	določba	pojasnilo
1	Ustava Republike Slovenije /URS/ Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99, 75/16 – UZ70a, 92/21 – UZ62a		

tč.	predpis	določba	pojasnilo
1.1	Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami /ZVNDN/ Uradni list RS, št. 51/06 – UPB1, 97/10 in 21/18 – ZNOrg, 117/22		1

tč.	podrejeni predpisi	določba	pojasnilo
	Uredba o organiziranju, opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč Uradni list RS, 92/07, 54/09, 23/11 in 27/16		
	Uredba o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja Uradni list RS, št. 24/12, 78/16 in 26/19		12

1.2 Pristojnosti in naloge občinskega sveta po Zakonu o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami /ZVNDN/

tč.	pristojnosti in naloge občinskega sveta	določba	pojasnilo
1	V proračunu zagotovi sredstva za nadomestila plač pripadnikom Civilne zaščite.	27. člen	6
2	Lahko sprejme letni operativni program usposabljanja pripadnikov Civilne zaščite oziroma državljanov, ki v skladu z ZVNDN prostovoljno sodelujejo pri opravljanju nalog zaščite, reševanja in pomoči v enotah, službah in drugih operativnih sestavah iz pristojnosti občine.	27. člen	6
3	Z odlokom uredi izvajanje varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami na svojem območju.	37. člen	9
4	Sprejme program varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.	43. člen	11
5	V proračunu zagotovi sredstva za investicije v javna zaklonišča.	68. člen	21
6	Določi, da enote, službe in druge operativne sestave društev in drugih nevladnih organizacij naloge zaščite, reševanja in pomoči oziroma javno službo, če izpolnjujejo predpisane pogoje.	73. člen	23, 24
7	Enoti, službi ali drugi operativni sestavi društva ali drugi nevladni organizaciji, ki opravljajo naloge oz. javne službe, določi rok za odpravo pomanjkljivosti.	73. člen	23, 24
8	Enoti, službi ali drugi operativni sestavi društva ali drugi nevladni organizaciji, ki opravljajo naloge oz. javne službe, ki v roku ne odpravi pomanjkljivosti, odpove opravljanje nalog oz. javne službe.	73. člen	23, 24
9	Določi gospodarske družbe, zavode in druge organizacije, ki imajo ustrezne kadre in sredstva za opravljanje določenih operativnih nalog zaščite, reševanja in pomoči.	75. člen	25
10	Organizira (ustanovi) enote civilne zaščite.	76. člen	26, 27
11	Organizira (ustanovi) gasilske enote Civilne zaščite v krajih, kjer ni ustrezne operativne enote gasilske organizacije	76. člen	26, 27
12	V proračunu zagotovi sredstva za izvajanje nalog varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.	115. člen 116. člen	39

1.2.1 Akti občinskega sveta po Zakonu o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami /ZVNDN/

tč.	akti občinskega sveta	določba	pojasnilo
1	Operativni program usposabljanja pripadnikov Civilne zaščite.	27. člen	6
2	Odlok o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami v občini.	37. člen	9
3	Program varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v občini.	43. člen	11

1.3 Pristojnosti in naloge župana po Zakonu o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami /ZVNDN/

tč.	pristojnosti in naloge župana	določba	pojasnilo
1	Zagotovi, da je prebivalstvo na območju, ki bi ga lahko prizadela naravna ali druga nesreča, obveščeno o nevarnostih.	11. člen	2
2	V načrtih zaščite in reševanja se v skladu z oceno ogroženosti določi vrsto in obseg sorazmernega dela priprav.	38. člen	10
3	Določa gospodarske družbe, zavode in organizacije, ki morajo izdelati načrte zaščite in reševanja in jih ne obvezujejo kriteriji iz 38. člena ZVNDN.	46. člen	12
4	Pridobiva podatke državne statistike za načrtovanje ter izvajanje zaščite, reševanja in pomoči.	51. člen	14, 15
5	Od nacionalne in lokalne televizijske ter radijske postaje zahteva objavo pozivov, razglasov in drugih nujnih sporočil v zvezi z nevarnostmi naravnih in drugih nesreč.	55. člen	17
6	Odredi evakuacijo prebivalstva.	61. člen	18, 19
7	Izjemoma lahko odredi, da morajo lastniki ali uporabniki stanovanjskih hiš začasno sprejeti na stanovanje evakuirane ter ogrožene osebe, če njihove nastanitve ni mogoče zagotoviti na drug način.	62. člen	20
8	Organizira svetovalno službo za organiziranje, razvijanje in usmerjanje osebne in vzajemne zaščite.	70. člen	22
9	Sklene pogodbo z gospodarsko družbo, zavodom ali drugo organizacijo, ki jo je določil občinski svet za opravljanje določenih nalog zaščite, reševanja in pomoči, s katero določi njihovo sodelovanje in obveznosti pri izvajanju zaščite, reševanja in pomoči.	75. člen	25
10	Sklene pogodbo o medsebojnih obveznostih s stalnimi ali začasnimi komisijami za ocenjevanje poškodovanosti objektov in drugih strokovnih nalog.	76. člen	26, 27
11	Skrbi za izvajanje priprav za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami.	98. člen	35, 36, 37
12	Sprejme načrte zaščite in reševanja.	98. člen	35, 36, 37
13	Skrbi za izvajanje ukrepov za preprečitev in zmanjšanje posledic naravnih in drugih nesreč.	98. člen	35, 36, 37
14	Vodi zaščito, reševanje in pomoč ter odpravljanje posledic naravnih in drugih nesreč.	98. člen	35, 36, 37
15	Skrbi za obveščanje prebivalcev o nevarnostih, stanju varstva in sprejetih zaščitnih ukrepih.	98. člen	35, 36, 37
16	Določi vrsto in obseg sil za zaščito in reševanje iz 73., 75. in 76. člena ZVNDN.	98. člen	35, 36, 37
17	Imenuje poveljnika Civilne zaščite občine ter sektorske in krajevne poveljnike in štabe Civilne zaščite.	98. člen	35, 36, 37

1.3.1 Akti župana po Zakonu o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami /ZVNDN/

tč.	akti župana	določba	pojasnilo
1	Sklep o določitvi gospodarskih družb, zavodov in organizacij, ki morajo izdelati načrt zaščite in reševanja.	46. člen	12
2	Odredba o evakuaciji prebivalstva v občini.	61. člen	18, 19
3	Pogodba o opravljanju nalog zaščite, reševanja in pomoči.	75. člen	25

4	Pogodba o medsebojnih obveznostih s stalnimi ali začasnimi komisijami za ocenjevanje poškodovanih objektov in drugih strokovnih nalog.	76. člen	26, 27
5	Načrt zaščite in reševanja.	98. člen	35, 36, 37
6	Sklep o imenovanju poveljnika civilne zaščite občine.	98. člen	35, 36, 37

1.4 Pristojnosti in naloge občinske uprave po Zakonu o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami /ZVNDN/

tč.	pristojnosti in naloge občinske uprave	določba	pojasnilo
1	Izdela načrte zaščite in reševanja.	46. člen	12
2	Upravi RS za zaščito in reševanje sporoča podatke za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami na predpisan način.	52. člen	16
3	Organizira neobvezne oblike usposabljanja prebivalcev za osebno in vzajemno zaščito ter za izvajanje predpisanih zaščitnih ukrepov.	110. člen	38

1.4.1 Akti občinske uprave po Zakonu o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami /ZVNDN/

tč.	akti občinske uprave	določba	pojasnilo
1	Načrt zaščite in reševanja.	46. člen	12

1.5 Pristojnosti in naloge poveljnika Civilne zaščite po Zakonu o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami /ZVNDN/

tč.	pristojnosti in naloge poveljnika Civilne zaščite	določba	pojasnilo
1	Od nacionalne in lokalne televizijske ter radijske postaje zahteva objavo pozivov, razglasov in drugih nujnih sporočil v zvezi z nevarnostmi naravnih in drugih nesreč.	55. člen	17
2	V nujnih primerih odredi evakuacijo prebivalstva.	61. člen	18, 19
3	Odloči o aktiviranju Civilne zaščite in drugih sil za zaščito in reševanje in pomoč ob naravni ali drugi nesreči.	80. člen	28
4	Vodi Civilno zaščito in druge sile za zaščito, reševanje in pomoč ob naravni ali drugi nesreči.	81. člen	28
5	Vodi in usmerja zaščito, reševanje in pomoč ob naravnih in drugih nesrečah.	84. člen	28
6	Lahko določi vodjo intervencije.	84. člen	28
7	Med vodenjem zaščite, reševanja in pomoči prepove dostop nepooblaščenim osebam na kraj nesreče in promet mimo tega kraja ter odredi: <ul style="list-style-type: none"> • umik ljudi, živali in premoženja iz ogroženih objektov in območij; • vstop v stanovanje; • uporabo določenih sredstev zvez oziroma njihovo vzpostavitev; • odstranitev ovir, ki onemogočajo uspešno intervencijo; • uporabo tujega prevoznega sredstva za prevoz poškodovanih oseb oziroma potrebnih sredstev za zaščito, reševanje in pomoč; • obvezno sodelovanje državljanov pri reševanju v skladu z njihovimi sposobnostmi in sredstvi, ki so primerna za reševanje; • uporabo tujega zemljišča za izvajanje zaščite, reševanja in pomoči; • porušitev objekta oziroma posek drevja, • uporabo zemljišča začasno deponiranje ruševin, zemljin ali drugega materiala, ki nastaja pri izvajanju nalog zaščite, reševanja in pomoči za zagotovitev osnovnih pogojev za življenje. 	85. člen	29, 30, 31, 32

1.5.1 Akti poveljnika Civilne zaščite po Zakonu o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami /ZVNDN/

tč.	akti poveljnika Civilne zaščite	določba	pojasnilo
1	Odredba o evakuaciji prebivalstva.	61. člen	18, 19
2	Sklep o aktiviranju Civilne zaščite in drugih sil za zaščito, reševanje in pomoč ob naravni ali drugi nesreči.	80. člen	28

2 Uvodna pojasnila k pristojnostim in nalogam občine

1 Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami /ZVNDN/ ureja varstvo ljudi, živali, premoženja, kulturne dediščine ter okolja pred naravnimi in drugimi nesrečami. Država, občine in druge samoupravne lokalne skupnosti organizirajo varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami kot enoten in celovit sistem v državi. (1. člen ZVNDN) Kot določa ZVNDN, zagotavljajo varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami v okviru svojih pristojnosti tudi lokalne skupnosti (občine). (5. člen ZVNDN)

2.1 Splošna načela

2.1.1 Načelo javnosti

2 ZVNDN določa, da so podatki o nevarnostih ter o dejavnosti občine javni. Občine morajo zagotoviti, da je prebivalstvo na območju, ki bi ga lahko prizadela naravna ali druga nesreča, obveščeno o nevarnostih. (11. člen ZVNDN)

2.1.2 Načelo preventive

3 Občina mora pri zagotavljanju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v skladu s svojimi pristojnostmi prednostno organizirati izvajanje preventivnih ukrepov. (12. člen ZVNDN)

2.1.3 Načelo postopnosti pri uporabi sil in sredstev

4 Ob naravni ali drugi nesreči mora občina za zaščito, reševanje in pomoč uporabiti najprej svoje sile in sredstva. V primerih, ko zaradi velikega obsega nesreče oz. ogroženosti, sile in sredstva občine niso zadostna ali niso zagotovljena med sosednjimi občinami, zagotavlja uporabo sil in sredstev iz širšega območja država. (14. člen ZVNDN)

2.2 Dolžnosti in pravice državljanov

2.2.1 Status javnega uslužbenca na področju zaščite in reševanja

5 Po ZVNDN ima javni uslužbenec na področju zaščite in reševanja v pristojnem organu občine oz. širše samoupravne skupnosti med usposabljanjem in opravljanjem nalog zaščite, reševanja in pomoči ter med izrednim in vojnim stanjem status pripadnika Civilne zaščite. Navedeni javni uslužbenec se ne razporeja na obrambne dolžnosti in nadaljuje s svojim delom tudi v izrednem ali vojnem stanju. Poleg pravic in dolžnosti pripadnika Civilne zaščite ima pri tem tudi pravice državljana, ki je razporejen na delovno dolžnost, če te niso v nasprotju s pravicami in dolžnostmi pripadnikov Civilne zaščite, določenimi z ZVNDN. (19.b člen ZVNDN)

2.2.2 Nadomestilo plače pripadniku Civilne zaščite

6 Kot določa ZVNDN, pripada pripadniku Civilne zaščite med opravljanjem nalog v Civilni zaščiti, usposabljanjem in izvrševanjem materialne dolžnosti, na podlagi poziva pristojnega organa, nadomestilo plače oziroma izgubljenega zaslužka za čas odsotnosti z dela zaradi opravljanja teh dolžnosti v višini in pod pogoji, ki jih določi Vlada Republike Slovenije. Navedeno nadomestilo izplača delodajalec v breme države ali lokalne skupnosti, odvisno od tega, kje je državljan razporejen v Civilno zaščito. ZVNDN še določa, da lahko organ lokalne skupnosti za pripadnike Civilne zaščite oz. državljanke, ki v skladu z ZVNDN prostovoljno sodelujejo pri opravljanju nalog zaščite, reševanja in pomoči v enotah, službah in drugih operativnih sestavah iz njegove pristojnosti, izdelala letni program njihovega usposabljanja za zaščito in reševanje, z njim seznanil njihove delodajalce in program po potrebi z delodajalci tudi uskladi (27. člen ZVNDN). Ob navedenem lokalno skupnost

bremenijo tudi stroški zdravstvenega, invalidskega in pokojninskega zavarovanja pripadnika Civilne zaščite, če državljan ni zavarovan na drugi podlagi (28. člen ZVNDN).

2.2.3 Odgovornost za povzročeno škodo

- 7 V skladu z ZVNDN sta država in lokalna skupnost (občina) odgovorni za škodo, povzročeno tretjim osebam namenoma ali zaradi velike malomarnosti pri izvajanju dejavnosti zaščite, reševanja in pomoči ter pri usposabljanju in drugih službenih opravilih, ki so povezana z varstvom pred naravnimi in drugimi nesrečami. Ob navedenem ZVNDN še določa, da državljan, ki je pri opravljanju navedenih nalog povzročil škodo namenoma ali iz velike malomarnosti, odgovarja po predpisih, ki urejajo odškodninsko odgovornost delavcev v državni upravi. (31. člen ZVNDN)

2.3 Pristojnosti

2.3.1 Pristojnosti občine

- 8 Kot določa ZVNDN, občina ureja in izvaja varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami na svojem območju. V občinski pristojnosti je:
- urejanje sistema zaščite, reševanja in pomoči v občini v skladu s tem zakonom;
 - spremljanje nevarnosti, obveščanje in alarmiranje prebivalstva o pretečnih nevarnostih;
 - zagotavljanje elektronskih komunikacij za potrebe zaščite, reševanja in pomoči v skladu z enotnim informacijsko-komunikacijskim sistemom;
 - načrtovanje in izvajanje zaščitnih ukrepov;
 - izdelava ocen ogroženosti ter načrtov zaščite in reševanja;
 - organiziranje, razvijanje ter vodenje osebne in vzajemne zaščite;
 - organiziranje, vodenje in izvajanje zaščite, reševanja in pomoči na območju občine;
 - določanje, organiziranje in opremljanje organov, enot in služb Civilne zaščite ter drugih sil za zaščito, reševanje in pomoč v občini;
 - zagotavljanje nujnih sredstev za začasno nastanitev v primeru naravnih in drugih nesreč;
 - določanje in izvajanje programov usposabljanja občinskega pomena;
 - usklajevanje načrtov in drugih priprav za zaščito, reševanje in pomoč s sosednjimi občinami in državo;
 - zagotavljanje osnovnih pogojev za življenje ter odpravljanje posledic naravnih in drugih nesreč;
 - določanje organizacij, ki so posebnega pomena za zaščito, reševanje in pomoč v občini;
 - mednarodno sodelovanje na področju zaščite, reševanja in pomoči v skladu z ZVNDN.
- 9 Občine pri opravljanju nalog varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami sodelujejo med seboj ter lahko v ta namen združujejo sredstva in oblikujejo skupne službe za opravljanje skupnih zadev varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. (37. člen ZVNDN)

2.3.2 Naloge gospodarskih družb, zavodov in drugih organizacij

- 10 Gospodarske družbe, zavodi in druge organizacije, ki v delovnem procesu uporabljajo, proizvajajo, prevažajo ali skladiščijo nevarne snovi, nafto in njene derivate ter energetske pline in opravljajo dejavnost ali upravljajo s sredstvi za delo, ki predstavljajo nevarnost za nastanek nesreče, morajo na lastne stroške vzpostaviti in vzdrževati pripravljenost za ukrepanje, organizirati potrebne sile za reševanje in pomoč, zagotoviti obveščanje in alarmiranje delavcev in okoliškega prebivalstva o nevarnostih ter sofinancirati sorazmeren del priprav lokalne skupnosti (občine) glede na obseg in stopnjo ogroženosti, ki jo povzroča njihova dejavnost. Vrsto in obseg sorazmernega dela priprav določi lokalna skupnost (občina) v načrtih zaščite in reševanja v skladu z oceno ogroženosti. (38. člen ZVNDN)

2.4 Programiranje in načrtovanje

2.4.1 Programi in načrti lokalnih skupnosti

- 11 Lokalne skupnosti sprejemajo svoje programe in načrte varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki ne smejo biti v nasprotju z nacionalnimi programi. (43. člen ZVNDN) Kot določa ZVNDN, se naloge iz nacionalnega programa razčlenijo v letnem načrtu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. (42. člen ZVNDN)

2.4.2 Nosilci načrtovanja

- 12 Občinske načrte zaščite in reševanja izdelajo pristojni občinski organi. Župan lahko določi, da poleg gospodarskih družb, zavodov in organizacij načrte zaščite in reševanja, ki v delovnem procesu uporabljajo, proizvajajo, prevažajo ali skladiščijo nevarne snovi, nafto in njene derivate ter energetske pline in opravljajo dejavnost ali upravljajo s sredstvi za delo, ki predstavljajo nevarnost za nastanek

nesreče, izdelajo navedene načrte zaščite in reševanja tudi druge gospodarske družbe, zavodi in druge organizacije na območju občine. Navedeni nosilci izdelave načrtov zaščite in reševanja morajo sprejete načrte zaščite in reševanja javno predstaviti. (46. člen ZVNDN) Nosilce načrtovanja, vsebino, merila za izdelavo in način izdelave načrtov zaščite in reševanja ljudi, živali, premoženja, kulturne dediščine in okolja ob naravnih in drugih nesrečah določa **Uredba o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja**.

- 13 Navedene načrte zaščite in reševanja je treba izpopolniti ob spremembi nevarnosti ali spremembi razpoložljivih sil in sredstev za zaščito, reševanje in pomoč. Pri tem se morajo upoštevati nova spoznanja stroke in izkušnje, pridobljene pri ravnanju ob nesrečah. (47. člen ZVNDN)

2.5 Opazovanje, obveščanje in alarmiranje

2.5.1 Uporaba podatkov državne statistike in uradnih evidenc

- 14 Organi lokalnih skupnosti lahko za ocenjevanje ogroženosti, načrtovanje ter izvajanje zaščite, reševanja in pomoči uporabijo v skladu s svojimi stvarnimi in krajevnimi pristojnostmi podatke o virih, nevarnosti naravnih in drugih nesreč, prebivalcih na ogroženih območjih, stanovanjskih in drugih stavbah, javnih službah, društvih in drugih nevladnih organizacijah, gospodarskih družbah, zavodih in drugih organizacijah, katerih dejavnost je pomembna za zaščito, reševanje in pomoč, ki so zbrani in izkazani s programi statističnih raziskovanj ali v drugih statističnih zbirkah, ki jih vodi in izkazuje državna statistika in drugi pooblašeni organi za izvajanje srednjeročnih in letnih programov statističnih raziskovanj. Organi lokalnih skupnosti lahko za ocenjevanje ogroženosti, načrtovanje in izvajanje zaščite, reševanja in pomoči ter ugotavljanje škode, ki jo povzročijo nesreče, uporabljajo podatke o ogroženih prebivalcih, ki obsegajo enotno matično številko, ime in priimek, leto rojstva, naslov stalnega in začasnega prebivališča, podatke o zaposlitvi in pri ocenjevanju škode tudi podatke o premičnem in nepremičnem premoženju, na katerem je nastala škoda zaradi nesreče. Za izvajanje navedenih nalog pristojni organi lokalnih skupnosti pridobivajo posamične podatke iz centralnega registra prebivalstva, Poslovnega registra Slovenije, vseh registrov in evidenc v pristojnosti geodetske službe, občinskih registrov stanovanj in na stanovanja vezanih podatkov, registra kmečkih gospodarstev in z njimi povezanih evidenc, vendar le v obsegu in za namen, za katerega so stvarno in krajevno pristojni.

- 15 Organi lokalnih skupnosti za izvajanje zaščite, reševanja in pomoči ob neposredni nevarnosti nastanka nesreče oziroma ob nesreči in za odpravljanje njenih posledic lahko uporabljajo pridobljene podatke o lokaciji, količini in kakovosti storitev javnih gospodarskih služb na ravni hišne številke ali stanovanja, na področju oskrbe z vodo, kanalizacijo, elektriko, ogrevanjem, plinom, komunikacijami, odstranjevanjem komunalnih in drugih odpadkov ter drugih za izvajanje zaščite, reševanja in pomoči pomembnih podatkov. Organi lokalnih skupnosti so dolžni pri načrtovanju in izvajanju zaščite, reševanja in pomoči zagotoviti varstvo osebnih in drugih podatkov v skladu s predpisi. (51. člen ZVNDN)

2.5.2 Zbirke podatkov

- 16 Uprava RS za zaščito in reševanje za opravljanje upravnih in strokovnih zadev varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami zbira, obdeluje, posreduje in uporablja podatke za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Kot določa ZVNDN, morajo lokalne skupnosti Upravi brezplačno in na predpisan način sporočiti navedene podatke. (52. člen ZVNDN)

2.5.3 Informiranje

- 17 Nacionalne in lokalne televizijske ter radijske postaje morajo na zahtevo župana, pristojnega poveljnika Civilne zaščite ali organa, pristojnega za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, objaviti pozive, razglase in druga nujna sporočila v zvezo, z nevarnostmi naravnih in drugih nesreč. Objava navedenih pozivov, razglasov ter drugih sporočil ima prednost v vseh sredstvih javnega obveščanja. (55. člen ZVNDN)

2.5.4 Evakuacija

- 18 Evakuacija ogroženih in prizadetih prebivalcev se izvaja, če ni mogoče z drugimi ukrepi zagotoviti njihove varnosti. Evakuacijo lahko odredi župan, v nujnih primerih pa tudi pristojni poveljnik Civilne zaščite. Na območjih, kjer je odrejena evakuacija, se morajo prebivalci naseliti v določen kraj v času in na način, kot je to določeno z načrti zaščite in reševanja oz. z odločitvijo pristojnega organa.

- 19 Občina, na območje katere so prebivalci evakuirani, krije stroške v zvezi z njihovo nastanitvijo in oskrbo ter izobraževanjem, s tem da ji daje nadomestilo stroškov država oz. tista občina, iz katere so evakuirani, v obsegu, kot bi jih krili, če do evakuacije ne bi prišlo. (61. člen ZVNDN)

2.5.5 Sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev

- 20 Občine so dolžne zagotoviti zatočišče in nujno oskrbo prebivalcem, ki so zaradi naravne ali druge nesreče ostali brez doma ter sredstev za preživljanje in ki se zaradi ogroženosti zadržujejo zunaj svojega prebivališča. Župan lahko izjemoma odredi, da morajo lastniki ali uporabniki stanovanjskih hiš začasno sprejeti na stanovanje evakuirane ter ogrožene osebe, če njihove nastanitve ni mogoče zagotoviti na drug način. (62. člen ZVNDN)

2.5.6 Javna zaklonišča

- 21 Kot določa ZVNDN, skrbi za javna zaklonišča lokalna skupnost. (65. člen ZVNDN) Ob navedenem pa je lokalna skupnost investitor javnih zaklonišč. (68. člen ZVNDN)

2.6 Osebna in vzajemna zaščita

- 22 Osebna in vzajemna zaščita obsegata ukrepe prebivalcev za preprečevanje in ublažitev posledic naravnih in drugih nesreč za njihovo zdravje in življenje ter varnost njihovega premoženja. Za organiziranje, razvijanje in usmerjanje osebne in vzajemne zaščite skrbi lokalna skupnost, ki v ta namen lahko organizira svetovalno službo. (70. člen ZVNDN)

2.7 Sile za zaščito, reševanje in pomoč

- 23 Na podlagi odločitve pristojnega organa lokalne skupnosti (občinski svet) opravljajo enote, službe in druge operativne sestave društev in drugih nevladnih organizacij naloge zaščite, reševanja in pomoči oziroma javno službo, če izpolnjujejo predpisane pogoje. V navedenem primeru pristojni organ občine določi zlasti: • vsebino, obseg in način opravljanja nalog oz. javne službe, • začetek izvajanja nalog oz. javne službe, • finančna sredstva, ki jih zagotavlja lokalna skupnost za opravljanje nalog oz. javne službe, • finančna sredstva za plačevanje prispevkov za pravice v primeru poškodbe pri delu in poklicne bolezni v skladu z zakonom, • nadzor nad opravljanjem nalog oz. javne službe.
- 24 Kadar se ugotovi, da enote, službe ali druge operativne sestave društva ali druge nevladne organizacije ne opravljajo nalog oz. javne službe v skladu s predpisi in odločitvijo pristojnega organa, ji ta organ določi rok za odpravo pomanjkljivosti. Če pomanjkljivosti ne odpravi v določenem roku, se ji opravljanje nalog oz. javne službe odpove. (73. člen ZVNDN)
- 25 Pristojni organ lokalne skupnosti lahko za opravljanje določenih operativnih nalog zaščite, reševanja in pomoči določi gospodarske družbe, zavode in druge organizacije, ki imajo za ta namen ustrezne kadre in sredstva. Ob navedenem jim pristojni organ zagotovi nadomestilo dejanskih stroškov za sodelovanje pri upravljanju nalog ter za izvajanje priprav, ki presegajo redno dejavnost. Z navedenimi gospodarskimi družbami, zavodi in drugimi organizacijami Uprava RS za zaščito in reševanje, drug pristojni državni organ ali pristojni organ lokalne skupnosti sklene pogodbe, s katerimi se določi njihovo sodelovanje in obveznosti o njihovem sodelovanju pri izvajanju zaščite, reševanja in pomoči ter medsebojne obveznosti pri tem. Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje in pristojni organ lokalne skupnosti v skladu z merili za organiziranje, opremljanje in usposabljanje enot, služb in drugih operativnih sestav društev in nevladnih organizacij sklene navedene pogodbe tudi z društvi in nevladnimi organizacijami, ki te enote, službe in druge operativne sestave organizirajo. V teh pogodbah se določijo zlasti vrsta in obseg enot, služb in drugih operativnih sestav, opravljanje javne službe v skladu z ZVNDN, odgovornost za zagotavljanje in vzdrževanje pripravljenosti in druge medsebojne obveznosti za njihovo sodelovanje pri zaščiti, reševanju in pomoči. Na podlagi navedenih pogodb se lahko za vzdrževanje potrebne pripravljenosti za izvajanje nalog zaščite, reševanja in pomoči gospodarskim družbam, zavodom in drugim organizacijam ter društvom in nevladnim organizacijam zagotavlja brezplačno zaščitna in reševalna oprema ter orodja, ki jih morajo vzdrževati, odsvojijo pa jo lahko le zaradi nadomestitve z novo opremo. (75. člen ZVNDN)

2.7.1 Enote in službe Civilne zaščite

- 26 Za opravljanje nalog zaščite, reševanja in pomoči se organizirajo enote in službe Civilne zaščite, kadar nalog zaščite, reševanja in pomoči ni mogoče zagotoviti z izvajalci iz poklicnih reševalnih služb, z

izvajalci, ki jih določa ZVNDN (73. in 75. člen ZVNDN) ali so njihove zmogljivosti nezadostne glede na načrte zaščite in reševanja, in sicer: • tehnično-reševalne enote; • enote za prvo veterinarsko pomoč; • enote in službe za radiološko, kemijsko in biološko zaščito, • enote za varstvo pred neeksplozivnimi ubojnimi sredstvi; • enote za uporabo zaklonišč; • logistični in informacijski centri; • službe za podporo; • druge enote in službe glede na ocene ogroženosti.

- 27 Ne glede na navedeno pa se v skladu z načrti zaščite in reševanja ter ocenami ogroženosti za opravljanje določenih nalog zaščite, reševanja in pomoči lahko organizirajo stalne aličasne strokovne skupine, komisije za ocenjevanje poškodovanosti objektov in druge strokovne naloge. S člani strokovnih skupin in komisij lahko pristojni organ lokalne skupnosti, pristojen za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami (župan), sklene pogodbo o medsebojnih obveznostih. Lokalne skupnosti organizirajo navedene enote in službe v skladu z merili za organiziranje, opremljanje in usposabljanje Civilne zaščite, ki jih predpiše vlada. V njih se določijo tudi merila za imenovanje poverjenikov Civilne zaščite, ki skrbijo zlasti za osebno in vzajemno zaščito. (76. člen ZVNDN)

2.8 Mobilizacija in aktiviranje

- 28 O aktiviranju Civilne zaščite in drugih sil za zaščito in reševanje in pomoč ob naravni ali drugi nesreči odločajo pristojni poveljnik Civilne zaščite in drugi organi, pristojni za vodenje, v skladu z načrti zaščite in reševanja. (80. člen ZVNDN) Poveljnik Civilne zaščite operativno-strokovno vodi Civilno zaščito in druge sile za zaščito, reševanje in pomoč. Vsak poveljnik mora imeti namestnika, če ga ni, pooblasti osebo, ki ga nadomešča. (81. člen ZVNDN) Poveljnik Civilne zaščite: **1.** preverja intervencijsko pripravljenost sil in sredstev za zaščito, reševanje in pomoč, **2.** vodi ali usmerja zaščito, reševanje in pomoč ob naravnih in drugih nesrečah, **3.** skrbi za povezano in usklajeno delovanje vseh sil za zaščito, reševanje in pomoč, **4.** daje mnenja in predloge v zvezi s pripravami in delovanjem sil za zaščito, reševanje in pomoč ter mnenja in predloge za odpravo škode, ki jo povzročijo naravne in druge nesreče, in **5.** predlaga imenovanje štaba Civilne zaščite. Poveljnik Civilne zaščite lahko za vodenje posameznih intervencij določi vodjo intervencije. (84. člen ZVNDN)
- 29 Poveljnik Civilne zaščite ali vodja intervencije ima pravico in dolžnost, da med vodenjem zaščite, reševanja in pomoči prepove dostop nepooblaščenim osebam na kraj nesreče in promet mimo tega kraja ter odredi: • umik ljudi, živali in premoženja iz ogroženih objektov in območij; • vstop v stanovanje; • uporabo določenih sredstev zvez oziroma njihovo vzpostavitev; • odstranitev ovir, ki onemogočajo uspešno intervencijo; • uporabo tujega prevoznega sredstva za prevoz poškodovanih oseb oziroma potrebnih sredstev za zaščito, reševanje in pomoč; • obvezno sodelovanje državljanov pri reševanju v skladu z njihovimi sposobnostmi in sredstvi, ki so primerna za reševanje; • uporabo tujega zemljišča za izvajanje zaščite, reševanja in pomoči; • porušitev objekta oziroma posek drevja, • uporabo zemljišča za začasno deponiranje ruševin, zemljin ali drugega materiala, ki nastaja pri izvajanju nalog zaščite, reševanja in pomoči za zagotovitev osnovnih pogojev za življenje.
- 30 Navedene ukrepe lahko poveljnik Civilne zaščite ali vodja intervencije odredi le, če ne more drugače zavarovati ljudi in premoženja ter zagotoviti izvajanja zaščite, reševanja in pomoči, trajati pa smejo le toliko časa, kolikor je to nujno potrebno.
- 31 Umik ljudi se odredi, če so neposredno ogrožena njihova življenja zaradi požara, eksplozije ali druge nevarnosti, in traja toliko časa, dokler nevarnost ni odpravljena. Pri izvedbi umika pa pomaga policija. V skladu z ZVNDN lahko poveljnik civilne zaščite ali vodja intervencije med vodenjem zaščite, reševanja in pomoči, pod pogoji, določenimi z ZVNDN, odredi izvedbo nujnih gradbenih, tehničnih in drugih del gospodarski družbi, zavodu ali drugi organizaciji, s katero ima pristojni državni organ ali organ lokalne skupnosti sklenjeno pogodbo za opravljanje določenih operativnih nalog zaščite in reševanja v skladu z ZVNDN. Če take gospodarske družbe, zavoda ali druge organizacije ni, je pa izvedba del nujna za zaščito in reševanje ljudi, premoženja, živali ali okolja oziroma zaradi odvrnitve neposredne ogroženosti, poveljnik Civilne zaščite ali vodja intervencije lahko izvedbo takih del odredi tisti fizični ali pravni osebi, ki ima ustrezno opremo ali zmogljivosti za izvedbo teh del. Odredba se izda pisno, izjemoma, če razmere to onemogočajo, se izda ustno in naknadno tudi pisno, takoj ko je to mogoče. V odredbi se določita zlasti vrsta in obseg del, ki jih je treba opraviti. O navedenih odločitvah poveljnika Civilne zaščite ali vodje intervencije se praviloma vodi delovodnik, pri čemer se za odločitve, ki so povezane z večjimi finančnimi posledicami, izdajajo pisne odredbe. Če razmere to onemogočajo, se pisna odredba izda takoj, ko je to mogoče. S pisno odredbo poveljnik Civilne zaščite ali vodja intervencije lahko v nujnih primerih odredi tudi lastnikom ali uporabnikom stanovanjskih in drugih nastanitvenih objektov, da začasno sprejmejo v oskrbo ogrožene osebe, dokler o tem ne odloči župan.

- 32 Nujna dela pri izvajanju zaščite, reševanja in pomoči so dela, potrebna za izvajanje nalog zaščite, reševanja in pomoči ob nesreči ter dela iz četrtega odstavka tega člena. O zagotovitvi sredstev za stroške nujnih del pri izvajanju zaščite, reševanja in pomoči ob naravnih in drugih nesrečah, ki jih vodijo pristojni organi lokalne skupnosti, odloča župan oziroma vlada, če izvajanje zaščite in reševanja vodijo pristojni regijski ali državni organi. (85. člen ZVNDN) Na tem mestu naj opomnimo, da je poveljnik Civilne zaščite občine za svoje delo odgovoren županu. (98. člen ZVNDN)

2.8.1 Pomoč

- 33 ZVNDN določa, da lahko poveljnik Civilne zaščite, če je za zaščito, reševanje in pomoč ob naravni ali drugi nesreči potrebna pomoč v silah in sredstvih iz sosednje lokalne skupnosti, zaprosi za takšno pomoč. Poveljnik ali vodja intervencije lahko zaprosi za pomoč tudi sosednjo lokalno skupnost v drugi državi, če z meddržavnim sporazumom ni drugače dogovorjeno. Za pomoč v silah in sredstvih ob velikih naravnih in drugih nesrečah zaprosi druge države Vlada ali poveljnik Civilne zaščite Republike Slovenije, če z meddržavnimi sporazumi ni drugače dogovorjeno. ZVNDN še določa, da lahko lokalna skupnost nudi pomoč ob naravni in drugi nesreči lokalni skupnosti v drugi državi, če z meddržavnim sporazumom ni drugače določeno. (86. člen ZVNDN)

2.9 Upravljanje in vodenje

2.9.1 Ocenjevanje škode v lokalni skupnosti

- 34 Za ocenjevanje škode ob naravnih in drugih nesrečah ter za pripravo predlogov za odpravo njihovih posledic imenuje Vlada državno in regijske komisije za ocenjevanje škode. Člane navedenih komisij imenuje Vlada iz vrst strokovnjakov in predstavnikov državne uprave, lokalnih skupnosti, javnih služb, gospodarskih družb ter zavarovalnic. ZVNDN določa, da oškodovanci na svoje stroške zberejo dokazila o škodi, ki so jo utrpeli zaradi naravne ali druge nesreče, in jo predložijo pristojni komisiji v oceno in potrditev. Materialno škodo in druge posledice naravnih in drugih nesreč komisije ocenjujejo na podlagi metodologije, ki jo predpiše Vlada. (97. člen ZVNDN) Škodo ob naravni ali drugi nesreči lahko po navedeni metodologiji na območju lokalnih skupnosti ocenjujejo tudi komisije, ki jih imenujejo župani izmed strokovnjakov po posameznih področjih. (97.a člen ZVNDN) Kot določa ZVNDN, se škoda ob naravni ali drugi nesreči začne ocenjevati na podlagi odločitve Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje, ki določi območje, komisije in cenilce za ocenjevanje, rok za zaključek ocenjevanja ter druga vprašanja, pomembna za celovito oceno neposredne škode v skladu s predpisano metodologijo. Pobudo za začetek ocenjevanja škode lahko da Upravi Republike Slovenije za zaščito in reševanje tudi lokalna skupnost. (97.b člen ZVNDN)

2.9.2 Pristojnosti župana

- 35 Kot določa ZVNDN, župan: • skrbi za izvajanje priprav za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami; • sprejme načrte zaščite in reševanja; • določi vrsto in obseg sil za zaščito, reševanje in pomoč (73., 75. in 76. člen ZVNDN), • skrbi za izvajanje ukrepov za preprečitev in zmanjšanje posledic naravnih in drugih nesreč; • vodi zaščito, reševanje in pomoč ter odpravljanje posledic naravnih in drugih nesreč; • skrbi za obveščanje prebivalcev o nevarnostih, stanju varstva in sprejetih zaščitnih ukrepih.
- 36 Za operativno-strokovno vodenje zaščite, reševanja in pomoči ob naravnih in drugih nesrečah župan imenuje poveljnika Civilne zaščite občine ter sektorske in krajevne poveljnike in štabe Civilne zaščite.
- 37 Poverjeniki in poveljniki Civilne zaščite so za svoje delo odgovorni nadrejenim poveljnikom Civilne zaščite. Poveljnik Civilne zaščite občine pa je za svoje delo odgovoren županu in regijskemu poveljniku Civilne zaščite zlasti za uresničevanje usmeritev ali odločitev za izvajanje nalog zaščite, reševanja in pomoči, ki jih sprejme regijski oziroma njemu nadrejeni poveljnik Civilne zaščite v skladu s svojimi pristojnostmi. (98. člen ZVNDN)

2.10 Izobraževanje in usposabljanje

2.10.1 Usposabljanje za vzajemno in osebno zaščito

- 38 Neobvezne oblike usposabljanja prebivalcev za osebno in vzajemno zaščito ter za izvajanje predpisanih zaščitnih ukrepov organizirajo lokalne skupnosti. (110. člen ZVNDND)

2.11 Financiranje varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami

39 Varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami se financira tudi iz proračunov lokalnih skupnosti. (115. člen ZVNDN) Lokalne skupnosti zagotavljajo sredstva za financiranje svojih nalog varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami tako kot za druge potrebe javne porabe. Lokalne skupnosti v skladu s svojimi pristojnostmi zagotavljajo finančna sredstva za kritje stroškov neodložljivih nalog zaščite, reševanja in pomoči za zaščito zdravja in življenja ljudi, živali, premoženja in okolja. ZVNDN še določa, da stroške izvajanja zaščite, reševanja in pomoči ob nesreči, ki jo povzroči neznani povzročitelj, subsidiarno krije lokalna skupnost, na območju katere je nesreča nastala, oziroma država, če gre za opravljanje nalog zaščite, reševanja in pomoči, ki so v pristojnosti države (116. člen ZVNDN).

Ključne besede

Lokalna samouprava, občina, občinski svet, župan, občinska uprava, pristojnosti, okolje, narava, naravne nesreče.

Uporabljene kratice

ZVNDN - Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami /ZVNDN/ (Uradni list RS, št. 51/06 – UPB1, 97/10 in 21/18 – ZNOrg, 117/22).

Viri

Ustava in zakoni

Ustava Republike Slovenije /URS/ (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99, 75/16 – UZ70a, 92/21 – UZ62a).

Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami /ZVNDN/ (Uradni list RS, št. 51/06 – UPB1, 97/10 in 21/18 – ZNOrg, 117/22).

Podzakonski akti

Uredba o organiziranju, opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč (Uradni list RS, št. 92/07, 54/09, 23/11 in 27/16).

Uredba o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja (Uradni list RS, št. 24/12, 78/16 in 26/19).